

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

PRAWO MIĘDZYNARODOWE

Materiały do studiów

pod redakcją Bogdana Wierzbickiego

Wydanie czwarte uzupełnione i poprawione

Temida2
Białystok 2008

Poszczególne rozdziały opracowali:
Bogdan Wierzbicki: I, II, V, VI, IX, XII, XV
Maciej Perkowski: III, IV, XIV
Krzysztof Mnich: III
Władysław Czaplński: VII
Cezary Mik: VIII
Izabela Kraśnicka: IX, XIII, XVI
Iwona Wrońska: X, XI
Andrzej Sakowicz: XII
Aureliusz Właż: XVI

Rada Programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Etel, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski,
Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil Pływaczewski, Stanisław
Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Halina Święczkow-
ska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor naukowy wydawnictwa:
Halina Święczkowska

ISBN 978–83–89620–44–6

© Copyright by Temida 2

Białystok 2008

Recenzent: Mieczysława Zdanowicz

Opracowanie graficzne i typograficzne:
Katarzyna Frąckiewicz, Jerzy Banasiuk

Projekt okładki:
Jerzy Banasiuk, Krzysztof Kruszewski

Redakcja techniczna:
Jerzy Banasiuk

Korekta:
Bogumia Mancewicz

Wydawca: Temida 2

Przy współpracy i wsparciu finansowym
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Od Redaktora	31

I

ZAGADNIENIA WSTĘPNE

1. Czy prawo międzynarodowe jest prawem?	33
– Lachs M., Rzecznik o nauce prawa międzynarodowego, Ossolineum, Wrocław–Łódź 1986.....	34
– Akehurts M., A modern introduction to international law, 6th ed., Londyn 1987	35
2. Podstawa obowiązywania prawa międzynarodowego	38
– Bierzanek R. i Symonides J., Prawo międzynarodowe publiczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992.....	38
3. Niektóre sposoby zagwarantowania realizacji prawa międzynarodowego	40
– Kazus układu o komunikacji lotniczej, Francja v. USA, Trybunał Arbitrażowy 1978	40
– Sutor J., Stosowanie sankcji prawnomiędzynarodowych, „Sprawy Międzynarodowe” 1988, nr 4	43
– Karta Narodów Zjednoczonych z 26 VI 1945 r.	45
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 660 z 2 VIII 1990 r.	47
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 661 z 6 VIII 1990 r.	48
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 665 z 25 VIII 1990 r.	49
4. Zasady kształtujące współczesne stosunki międzynarodowe	49
– Deklaracja zasad rządzących wzajemnymi stosunkami między Państwami uczestniczącymi z 24 X 1970 r.	49

PRAWO ZWYCZAJOWE

1. Pojęcie prawa zwyczajowego	57
– Bierzanek R., Studia nad społecznością międzynarodową. Źródła prawa międzynarodowego. Wydawnictwo UMCS, Lublin 1991	57
– Kolumbia v. Peru, sprawa dot. azylu dyplomatycznego, orzeczenie MTS z 1950 r.	61
2. Powstanie prawa zwyczajowego – rola uznania oraz rola sądów międzynarodowych w tym procesie	63
– Wolfke K., Zwyczaj we współczesnym prawie międzynarodowym, Wrocław 1963	63
3. Relacje pomiędzy prawem zwyczajowym a prawem traktatowym	69
– RFN v. Holandia oraz RFN v. Dania, sprawy dot. delimitacji szelfu kontynentalnego na Morzu Północnym, orzeczenie MTS z 1969 r.	69
– Nikaragua v. USA, sprawa dot. działań militarnych i paramilitarnych przeciwko Nikaragui, orzeczenie MTS z 27 VI 1986 r.	74

III

PRAWO MIĘDZYNARODOWE A INNE SYSTEMY PRAWNE

1. Teoretyczne ujęcie relacji prawa międzynarodowego z innymi systemami prawa	77
– Wasilkowski A., Prawo krajowe – prawo wspólnotowe – prawo międzynarodowe. Zagadnienia wstępne, (w:) Prawo międzynarodowe i wspólnotowe w wewnętrznym porządku prawnym. Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1997	77
– Kwiecień R., Monizm i dualizm a miejsce prawa międzynarodowego w polskim porządku prawnym pod rządami konstytucji z 1997 r., (w:) Prawo międzynarodowe. Księga pamiątkowa prof. Renaty Szafarz, pod red. Jerzego Menkesa, Wyd. Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. R. Łazarzskiego w Warszawie, Warszawa 2007	79

2. Prawo międzynarodowe a prawo krajowe na przykładzie praktyki RP	82
– Kwiecień R., Monizm i dualizm a miejsce prawa międzynarodowego w polskim porządku prawnym pod rządami konstytucji z 1997 r., (w:) Prawo międzynarodowe. Księga pamiątkowa prof. Renaty Szafarz, pod red. Jerzego Menkesa, Wyd. Wyższej Szkoły Handlu i Prawa im. R. Łazarskiego w Warszawie, Warszawa 2007.....	82
– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 IV 1997 r.....	83
– Sprawa dotycząca zgodności traktatu akcesyjnego z konstytucją, wyrok Trybunału Konstytucyjnego RP z dnia 11 V 2005 r.	84
– Sprawa dotycząca zbadania zgodności art. 607t § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrok Trybunału Konstytucyjnego RP z dnia 27 IV 2005 r.	85
– Sprawa S.P. SA przeciwko dyrektorowi Urzędu Celnego w Ł., wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 26 III 2003 r.....	86
3. Prawo międzynarodowe a prawo prywatne na przykładzie praktyki RP	88
– Sprawa dotycząca umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o oddelegowaniu pracowników polskich przedsiębiorstw do realizacji umów o dzieło, wyrok Sądu Najwyższego RP z 29 XI 2005 r.....	88
– Sprawa dotycząca mienia pozostawionego poza granicami państwa polskiego, Wojciech J i Wojciech Roman J przeciwko Skarbowi Państwa, wyrok Sądu Najwyższego RP z 31 III 2005 r.....	89
– Sprawa dotycząca przesyłki lotniczej Richard Z przeciw L. spółka z o.o. i L. S. A. Oddział w W., wyrok Sądu Najwyższego RP z 6 X 2004 r.	90
4. Prawo międzynarodowe a europejskie prawo wspólnotowe.....	92
– Czaplński W., Prawo wspólnotowe a prawo wewnętrzne w praktyce sądów konstytucyjnych państw członkowskich (wybrane zagadnienia), „Kwartalnik Prawa Publicznego”, Warszawa 2004, Nr 2.....	92

-
- Wójtowicz K., Bezpośredni skutek przepisów prawa wspólnotowego w porządku prawnym, „Kwartalnik Prawa Publicznego”, Warszawa 2004, Nr 2..... 93
 - Opinia dotycząca zgodności projektu umowy o utworzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego (d EOG) z prawem wspólnotowym, (1/91 Zb. Orz. 1991) Czapliński W., Ostrihansky R., Saganek P., Wyrozumska A., Prawo Wspólnot Europejskich. Orzecznictwo, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2001 94
 - Opinia dotycząca kompetencji Wspólnoty Europejskiej do zawierania umów, (1/94 Zb. Orz. 1994) Czapliński W., Ostrihansky R., Saganek P., Wyrozumska A., Prawo Wspólnot Europejskich. Orzecznictwo, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2001 96
 - Sprawa dotycząca zakładu MOX, międzynarodowego transportu substancji radioaktywnych i ochrony środowiska morskiego Morza Irlandzkiego, Komisja Wspólnot Europejskich v. Irlandia, orzeczenie ETS z 30 V 2006 r. 98
 - Sprawa dotycząca udziału mieszkańców Gibraltaru w wyborach do Parlamentu Europejskiego, Królestwo Hiszpanii v. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii, orzeczenie ETS z 12 IX 2006 r. 100
 - Sprawa dot. obywatelstwa Unii Europejskiej, Holandia M.G. Eman i O. B. Sevinger v. College van burgemeester en wethouders van Den Haag, orzeczenie ETS z 12 IX 2006 r. 102
 - Sprawa dot. swobodnego przepływu osób, Komisja Wspólnot Europejskich v. Królestwo Hiszpanii, orzeczenie ETS z 31 I 2006 r. 102
 - Opinia rzecznika generalnego dot. naruszenia praw podstawowych, Yassin Abdullah Kadi v. Rada Unii Europejskiej i Komisja Wspólnot Europejskich z 16 I 2008 r. 104

IV

PODMIOTOWOŚĆ PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO

- 1. Pojęcie podmiotowości prawa międzynarodowego** 107
- Menkes J., Wasilkowski A., Organizacje międzynarodowe. Prawo instytucjonalne, Oficyna Wolters Kluwer business, Warszawa 2006 107

– Symonides J., Podmiotowość prawnomiędzynarodowa Unii Europejskiej w świetle Traktatu Konstytucyjnego, (w:) <i>Polityka zagraniczna i wewnętrzna państwa w procesie integracji europejskiej</i> , pod. red E. Halizaka, Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz – Warszawa 2004	108
– Gilas J., <i>Prawo międzynarodowe. Drugie zmienione, poprawione wydanie</i> , Pracownia Duszycki, Toruń 1999	109
– Klasyfikacja podmiotowości prawa międzynarodowego na modelu drzewa klasyfikacyjnego (model autorski M.P)	111
2. Podmiotowość państwowa	112
2.1. Podmiotowość państw	112
– Antonowicz L., Zagadnienie podmiotowości prawa międzynarodowego, „ <i>Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska</i> ” Vol. XLV, 1998	112
– Antonowicz L., <i>Państwa i terytoria. Studium prawnomiędzynarodowe</i> , Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1988.....	112
– Antonowicz L., <i>Pojęcie państwa w prawie międzynarodowym</i> , Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1974.....	114
– Przyborowska-Klimczak A., <i>Podmiotowość europejskich państw miniaturowych</i> , w: <i>Prawo międzynarodowe – problemy i wyzwania. Księga pamiątkowa Profesor Renaty Sonnenfeld-Tomporek</i> , pod. red. J. Menkesa, Wyższa Szkoła Handlu i Prawa im. Ryszarda Łazarskiego w Warszawie, Warszawa 2006	114
– Deklaracja Ministrów Spraw Zagranicznych państw członkowskich WE (Europejska Współpraca Polityczna) na temat „Linii przewodnich w sprawie uznania nowych państw w Europie Wschodniej oraz w Związku Sowieckim”, Bruksela-Haga, 16 XII 1991 r., (w:) „ <i>International Legal Materials</i> ” 1992, vol. XXXI, Nr 6	115
– Antonowicz L., <i>Status prawnomiędzynarodowy Rzeczypospolitej Ludowej</i> , „ <i>Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska</i> ” 2000, Vol. XLVII	115
– Zajadło J., <i>Prawo międzynarodowe wobec problemu „państwa upadłego”</i> , „ <i>Państwo i Prawo</i> ” 2005, Nr 2	116

2.2. Podmiotowość ukierunkowana państwowo	118
– Antonowicz L., Zagadnienie podmiotowości prawa międzynarodowego, „Annales Universitatis Mariae Curie–Skłodowska” 1998, Vol. XLV	118
– Antonowicz L., Autonomia terytorialna ze stanowiska prawa międzynarodowego, „Annales Universitatis Mariae Curie–Skłodowska” 1995, Vol. XLII.....	119
– Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stanowiska Wspólnoty we Wspólnym Komitecie dotyczącego wykonywania art. 66 Eurośródziemnomorskiego Przejściowego Układu Stowarzyszeniowego w sprawie handlu i współpracy między Wspólnotą Europejską a Organizacją Wyzwolenia Palestyny (OWP) na rzecz Autonomii Palestyńskiej na Zachodnim Brzegu i w Strefie Gazy, Komisja Wspólnot Europejskich, Bruksela 30 VIII 2005	120
– Gilas J., Prawo międzynarodowe, Pracownia Duszycki, Toruń 1999.....	121
– Antonowicz L., Zagadnienie podmiotowości prawa międzynarodowego, „Annales Universitatis Mariae Curie–Skłodowska” 1998, Vol. XLV	121
2.3. Podmiotowość ponadpaństwowa	122
– Opinia doradcza w sprawie odszkodowania za szkody poniesione w służbie Narodów Zjednoczonych z 11 IV 1949 r.....	122
– Skubiszewski K., Bohdan Winiarski jako sędzia międzynarodowy, (w:) Studia Łomżyńskie t. XII, pod. red M. Gnatowskiego, Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów, Łomża 2001.....	124
– Konwencja dotycząca przywilejów i immunitetów Narodów Zjednoczonych z 13 II 1946 r.	124
– Opinia doradcza w sprawie legalności użycia broni jądrowej z 8VII 1996 r.....	125
– Łukaszuk L., Morawiecki W., Status i rola organizacji międzynarodowych w morskich badaniach naukowych w świetle Konwencji o Prawie Morza z 1982 r., „Studia Prawnicze” 1987, Nr 3.....	125
– Kenig–Witkowska M.M., Unia Afrykańska ze stanowiska prawa międzynarodowego, „Państwo i Prawo” 2003, Nr 9	126

– Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z 25 III 1957 r.	127
– Cała–Wacinkiewicz E., Charakter prawny Unii Europejskiej w świetle prawa międzynarodowego, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2007.	127
– Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego z 17 VII 1998 r.	130
– Umowa o współpracy i pomocy między Międzynarodowym Trybunałem Karnym a Unią Europejską.	130
– Milik P., Międzynarodowa osobowość prawna i zdolność prawna Międzynarodowego Trybunału Karnego, „Państwo i Prawo” 2003, Nr 9.	131
3. Podmiotowość prywatna	132
– Drobnik M., Podmiotowość prawnomiędzynarodowa jednostki, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2003, Nr 2	132
– Andrzejczuk R., Jednostka jako podmiot w prawie międzynarodowym a prawa człowieka, „Roczniki Nauk Prawnych” 1999, Tom IX, Z.1	133
– Kondratiewa–Bryzik J., Rozważania o statusie prawnym płodu ludzkiego (aspekty prawnomiędzynarodowe), „Studia Prawnicze” 2005, Nr 1	134
– Antonowicz L., Zagadnienie podmiotowości prawa międzynarodowego, „Annales Universitatis Mariae Curie–Skłodow- ska” 1998, Vol. XLV	135
– Karta Narodów Zjednoczonych z 26 VI 1945 r.	135
– Rezolucja Rady Gospodarczo–Społecznej ONZ nr 1296 z 23 V 1968 r.	136
– Europejska konwencja o uznaniu osobowości prawnej międzynarodowych organizacji pozarządowych z 24 IV 1986 r.	136
– Leiniger J., Reforma ONZ – szanse na odnowienie udziału społeczeństwa obywatelskiego? Przegląd istniejących możliwości udziału organizacji pozarządowych w pracach Organizacji Narodów Zjednoczonych i perspektywy na przyszłość, Fundacja im. Henricha Boella w Polsce, Warszawa, 2006	137
3.2. Treść raportu Cardose	137

4. Podmiotowość szczególna	138
– Gilas J., Prawo międzynarodowe. Drugie zmienione, poprawione wydanie, Pracownia Duszycki, Toruń 1999	138
5. Atrybuty podmiotowości prawnomiędzynarodowej	141
– Wyrozumska A., Umowy międzynarodowe teoria i praktyka, Wydawnictwo Prawo i Praktyka Gospodarcza, Warszawa 2006.....	141
– Antonowicz L., Zagadnienie podmiotowości prawa międzynarodowego, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska” 1998, Vol. XLV	141
– Projekt konwencji w sprawie międzynarodowej odpowiedzialności państw opracowany przez Komisję Prawa Międzynarodowego	142
– Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego z 17 VII 1998 r.	143
– Europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 XI 1950 r.....	144

V

UZNANIE PAŃSTW

1. Powstanie i upadek państw	146
– Antonowicz L., Pojęcie państwa w prawie międzynarodowym, PWN, Warszawa 1974	146
– Antonowicz L., Podręcznik prawa międzynarodowego, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 1993	147
– Konferencja w sprawie Jugosławii, Komisja Arbitrażowa, Opinia nr 1 z 29 XI 1991	150
– Konferencja w sprawie Jugosławii, Komisja Arbitrażowa, Opinia nr 8 z 4 VII 1992 r.....	152
2. Granice nowo powstałych państw	153
– Konferencja w sprawie Jugosławii, Komisja Arbitrażowa, Opinia nr 3 z 11 I 1992 r.....	153
3. Kryteria brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o uznaniu	153

– Zlecenia co do uznawania nowych państw w Europie Wschodniej oraz ZSRR, przyjęte przez Wspólnotę Europejską oraz jej członków w dniu 16 XII 1991 r.....	153
– Konferencja w sprawie Jugosławii, Komisja Arbitrażowa, Opinia nr 10 z 4 VIII 1992 r.	155
– Uchwała Rady Ministrów RP w sprawie uznania Republiki Słowenii	156
– Porozumienie o nawiązaniu stosunków dyplomatycznych między RP a Republiką Słowenii	157
– Nota MSZ Republiki Słowenii z 10 IV 1992 r.	159
– S. v. Banda and Others, Bophuthatswana, Sąd Najwyższy, 6 II 1989 r.	159
– Shaw M., International Law, Second Ed., Grotius Publications Limited, Cambridge 1986	161
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 277 z J 8 III 1970 r.	163

VI

SUKCESJA PAŃSTW

– Konferencja w sprawie Jugosławii, Komisja Arbitrażowa, Opinia nr 9 z 4 VII 1992 r.....	164
– Mullerson R., The continuity and succession of states, by reference to the former USSR and Yugoslavia. International and Comparative Law Quarterly 1993, vol. 42, part 3	165
– Shaw M., International Law, Second Ed., Grotius Publications Limited, Cambridge 1986	167
– Konwencja o sukcesji państw w odniesieniu do traktatów, przyjęta w Wiedniu 22 VII 1978 r.	170

VII

ORGANIZACJE MIĘDZYKARODOWE

I. Podmiotowość prawna międzynarodowych organizacji	174
– Opinia doradcza MTS-u w sprawie odszkodowań za straty poniesione w służbie NZ z 11 IV 1949 r.....	174

– Opinia doradcza MTS-u w sprawie warunków przyjęcia państwa do ONZ z 28 V 1948 r.	176
– Opinia doradcza MTS-u w sprawie pewnych wydatków ONZ z 20 VII 1962 r.	177
– Opinia doradcza MTS-u w sprawie legalności użycia broni jądrowej z 8 VII 1996 r.	180
– Opinia odrębna sędziego Weeramantry’ego	183
– Higgins R., Problems and Process, International Law and How we use it, Oxford 1994.....	184
– Konwencja dotycząca przywilejów i immunitetów Narodów Zjednoczonych podpisana 13 II 1946 r.	186
– Traktat z 25 III 1957 r. o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej (TWE).....	188
2. Tworzenie prawa przez organizacje międzynarodowe	189
2.1. Kompetencje do zawierania umów międzynarodowych	189
– Konwencja o prawie umów międzynarodowych pomiędzy państwami i organizacjami międzynarodowymi z 21 III 1986 r.	189
– Karta Narodów Zjednoczonych	189
– Traktat o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej	190
– Statut Rady Europy	191
– Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich w sprawie 22/70 Komisja v. Rada	191
2.2. Rola aktów jednostronnych organizacji międzynarodowych w tworzeniu prawa międzynarodowego	193
– Rosenne Sh., Practice and Method of International Law, 1984.....	193
– Danilenko G.N., Law-Making in the international community, Dordrecht 1993	195
3. Stosunki między organami organizacji międzynarodowej.....	196
– Karta Narodów Zjednoczonych.....	196
– Crawford J., The General Assembly, the International Court and self – determination, (in:) V. Lowe, M. Fitzmaurice (red.), Fifty	

Years of the International Court of Justice. Grotius Publications Cambridge University Press 1996	200
– Skubiszewski K., The International Court of Justice and Security Council.....	202
– Czapliński W., Uwagi o kontroli legalności działań Rady Bezpieczeństwa ONZ.....	204
3. Organizacje pozarządowe	207
– Art. 71 Karty NZ.....	207
– Rezolucja Rady Gospodarczo–Społecznej 1296 z 23 V 1968 r.....	207
– Hobe S., Global Challenges to Statehood.....	210

VIII

UNIA EUROPEJSKA I WSPÓLNOTY EUROPEJSKIE
A PRAWO MIĘDZYNARODOWE

1. Istota Unii Europejskiej i Wspólnot Europejskich.	
Charakter prawa wspólnotowego.....	212
– Traktat o Unii Europejskiej, Maastricht, 7 II 1992.....	212
– NV Algemene Transport en Expeditie Onderneming Van Gend and Loos przeciwko Holenderskiej administracji fiskalnej, sprawa 26/62, wyrok wstępny z 5 II 1963 (tzw. sprawa Van Gend and Loos)	212
– Flaminio Costa przeciwko ENEL, sprawa 6/64, wyrok wstępny z 15 VII 1964 r.....	214
– Opinia Trybunału Sprawiedliwości nr 1/91 z 14 XII 1991 r.	215
2. Podmiotowość prawnomiędzynarodowa Wspólnot Europejskich i ich kompetencje zewnętrzne	216
– Komisja WE przeciwko Radzie WE, sprawa 22/70	216
– Opinia Trybunału Sprawiedliwości nr 1/94 z 15 XI 1994 r.....	216
3. Umowy międzynarodowe Wspólnot Europejskich z podmiotami trzecimi w prawie wspólnotowym.....	220

– Hauptzollamt Mainz przeciwko CA Kupferberg and Cie KGa i inni, sprawa 104/81, wyrok wstępny z 26 X 1982 r.....	220
4. Odpowiedzialność państwa za naruszenie prawa	222
– Francovich i Bonifaci przeciwko Włochom, połączone sprawy 6 i 9/90, wyrok wstępny z 19 XI 1991 r.	222
5. Obywatelstwo. Ochrona praw człowieka.....	225
– Marco Vincente Micheletti przeciwko Delegacion del Gobierno en Cantabria, sprawa 369/90, wyrok wstępny z 7 VII 1992 r.....	225
– Hoechst AG przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich, połączone sprawy 46/87 i 227/88, wyrok z 21 IX 1989 r.....	227
6. Unia Europejska a uznanie państw	230
– Deklaracja Ministrów Spraw Zagranicznych państw członkowskich WE (Europejska Współpraca Polityczna) na temat „Linii przewodnich w sprawie uznania nowych państw w Europie Wschodniej oraz w Związku Sowieckim”, Bruksela–Haga, 16 X 111991 r.....	230
– Deklaracja Urzędu Przewodniczącego w imieniu Unii Europejskiej o uznaniu przez państwa członkowskie UE Republiki Federacyjnej Jugosławii, Bruksela, 9 IV 1966 r.....	231
7. Traktat o Unii Europejskiej, Maastricht, 7 lutego 1992	232
8. Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, Rzym, 25 marca 1957.....	245

IX

ODPOWIEDZIALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

1. Odpowiedzialność międzynarodowa państw	252
– Starke J., Introduction to International Law, London 1984	252
1.1. Odpowiedzialność w przypadku naruszeń prawa międzynarodowego	253

– Sprawa cieśniny Korfu (Wielka Brytania v. Albania), orzeczenie MTS z 9 IV 1949 r.	253
– Sonnenfeld R. (red.), Odpowiedzialność państwa w prawie międzynarodowym, PISM, Warszawa 1980.....	255
– Sprawa statku „Rainbow Warrior” (Nowa Zelandia v. Francja), orzeczenie arbitrażowe z 1987 r.	256
– Projekt konwencji w sprawie międzynarodowej odpowiedzialności państw opracowany przez Komisję Prawa Międzynarodowego	257
– Sonnenfeld R., Kodyfikacja odpowiedzialności międzynarodowej państwa, Opinia nr 50, Departament Strategii i Planowania Polityki Zagranicznej MSZ, Warszawa 2002	259
1.2. Odpowiedzialność w przypadku działalności zgodnej z prawem międzynarodowym.....	260
– Sonnenfeld R. (red), Odpowiedzialność państwa w prawie międzynarodowym, PISM, Warszawa 1980.....	260
– Konwencja o międzynarodowej odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez obiekty kosmiczne z 29 III 1972 r.	261
– K. Wiewiórkowska (w:) Sonnenfeld R. (red.), Odpowiedzialność państwa w prawie międzynarodowym, PISM, Warszawa 1980	262
– Sprawa satelity Kosmos 954.....	263
– Sprawa huty Trail Smelter (USA v. Kanada), orzeczenie arbitrażowe z 11 III 1941 r.....	265
1.3. Następstwa odpowiedzialności międzynarodowej państwa	266
– Sprawa fabryki chorzowskiej (Niemcy v. Polska), orzeczenie STSM z 26 VII 1927 r. oraz 1928 r.....	266
– Sonnenfeld R. (red.), Odpowiedzialność państwa w prawie międzynarodowym, PISM, Warszawa 1980.....	267
– Ehrlich L., Prawo międzynarodowe, wyd. IV, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1958	268
– Projekt konwencji w sprawie międzynarodowej odpowiedzialności państw opracowany przez Komisję Prawa Międzynarodowego	270
1.4. Odpowiedzialność międzynarodowa osób fizycznych.....	271
– Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 10 XII 1982 r.....	271

- Porozumienie w przedmiocie ścigania i karania głównych przestępców wojennych osi europejskiej z 8 VIII 1945 r. 273
- Karta Międzynarodowego Trybunału Wojskowego z 8 VIII 1945 r. 273
- Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 808 z 22 II 1993 r. 274
- Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 827 z 25 V 1993 r. 275
- Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego z 17 V 1998 r. 277

X

PRAWO DYPLMATYCZNE I KONSULARNE

1. Prawo dyplomatyczne	291
1.1. Nietykalkość misji dyplomatycznej	291
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 457 (1979) z 4 XII 1979 r. przyjęta w związku z zajęciem ambasady USA w Teheranie.....	291
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 461 (1979) z 31 XII 1979 r.	292
– Sprawa dotycząca naruszenia nietykalkości misji dyplomatycznej i urzędu konsularnego (USA v. Iran), orzeczenie MTS z 24 V 1980 r.	294
– Zdanie odrębne sędziego Lachsa	300
– Zdanie odrębne sędziego Morozowa	303
2. Prawo konsularne	307
2.1. Immunitety konsularne	307
– Postanowienie Sądu Najwyższego RP z 18 III 1998 r.....	307
– Postanowienie Sądu Najwyższego RP z 1 XI 2000 r.....	308
– Glosa Jacka Skrzydły do wyroku Sądu Najwyższego z 18 III 1998 r., „Państwo i Prawo”, 1999 Nr 10.....	310
2.2. Swoboda porozumiewania się urzędników konsularnych z obywatelami państwa wysyłającego	315
– Art. 36 Konwencji wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z 24 IV 1963 r.	315

- Sprawa dotycząca obowiązku zawiadomienia urzędnika konsularnego o zatrzymaniu obywatela państwa wysyłającego (Niemcy v. Stany Zjednoczone), orzeczenie MTS z 27 VI 2001 r. ... 316
- Sprawa dotycząca obowiązku zawiadomienia urzędnika konsularnego o zatrzymaniu obywatela państwa wysyłającego (Meksyk v. USA), orzeczenie MTS z 31 III 2004 r. 319

2.3. Swoboda porozumiewania się urzędników konsularnych z obywatelami państwa wysyłającego a prawo do rzetelnego procesu sądowego 325

- Opinia Interamerykańskiego Trybunału Praw Człowieka Nr OC –16/99 z 1 X 1999 r. wydana na wniosek Meksyku dotycząca prawa do zawiadomienia urzędnika konsularnego jako gwarancji rzetelnego postępowania sądowego 325

XI

MIĘDZYNARODOWA OCHRONA PRAW CZŁOWIEKA

1. Wprowadzenie 331

- Deklaracja Warszawska, Trzeci Szczyt Szefów Państw i Rządów Rady Europy, Warszawa, 16–17 V 2005 r. 331
- Dokument Końcowy Szczytu ONZ, Nowy Jork 14–16 IX 2005 r. ... 332

2. Cechy systemu umów międzynarodowych dotyczących praw człowieka 333

- Czaplński W., Wyrozumski A., Prawo międzynarodowe publiczne. Zagadnienia systemowe, C.H. Beck, Warszawa 2004 333
- Amerykańska Konwencja Praw Człowieka z 22 XI 1969 r. 334
- Opinia doradcza Inter – Amerykańskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie skutku zastrzeżeń dla wejścia w życie Amerykańskiej Konwencji Praw Człowieka z 24 IX 1992 r. 335
- Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 XI 1950 r. 336
- Decyzja Europejskiej Komisji Praw Człowieka nr 788/60 z 11 I 1961 r. w sprawie Austria v. Włochy 337

– Rasulov A., Revisiting State Succession to Humanitarian Treaties: Is there a Case for Automaticity?, 14 European Journal of International Law, 2003.....	337
– Art. 60 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z 23 V 1969 r....	337
3. Środki kontroli praw człowieka.....	338
3.1. Skarga indywidualna.....	338
– Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 XI 1950 r.....	338
– Sprawa dotycząca przewlekłości postępowania sądowego (Kolasiński v. Polska), orzeczenie ETPC z 1 II 2005 r.....	340
– Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy nr Rec (2004)5 z 12 V 2004 r., dla państw członkowskich w sprawie kontroli zgodności projektów aktów prawnych oraz istniejącego prawa i praktyki administracyjnej ze standardami wyrażonymi w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka	342
– Załącznik do Zalecenia Komitet Ministrów Rady Europy nr Rec (2004)5	343
3.2. Sprawozdania.....	345
– Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 19 XII 1966 r.....	345
– Piąte, okresowe sprawozdanie Rzeczypospolitej Polskiej z realizacji postanowień Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych	349
– Rozpatrywanie sprawozdań składanych przez państwa zgodnie z artykułem 40 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych. Uwagi końcowe Komitetu Praw Człowieka z 2 XII 2004 r.....	354
3.3. Wizyty kontaktowe.....	356
– Europejska Konwencja o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu sporządzona w Strasburgu z 26 XI 1987 r.....	356

– Sprawozdania Ogólne Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu.....	358
a) Dziewiąte Sprawozdanie Ogólne – Pozbawienie wolności nieletnich.....	358
b) Dwunaste Sprawozdanie Ogólne – Zatrzymanie osób	360
c) Trzynaste Sprawozdanie Ogólne – Deportacja cudzoziemców drogą powietrzną	361

XII

AZYL, EKSTRADYCJA PRZEŚĘTPCÓW ORAZ EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA

1. Azyl.....	364
– Deklaracja o azylu terytorialnym przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 14 XII 1967 r.....	364
– Art. 56 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 IV 1997 r.....	366
– Ustawa o cudzoziemcach z dnia 25 VI 1997 r.	366
– Wierzbicki B., O azylach i ekstradycji przestępców, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1982	366
2. Ekstradycja przestępców.....	369
2.1. Podstawy prawne	369
– Wierzbicki B., O azylach i ekstradycji przestępców, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1982	369
– Europejska konwencja o ekstradycji z 13 XII 1957 r.	371
– Umowa między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Litewską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodziny, pracowniczych i karnych z 26 I 1993 r.....	384
2.2. Wniosek o ekstradycję przestępcy.....	389
– Wniosek o ekstradycję z RP do RFN.....	389
– Wniosek o ekstradycję z RFN do RP.....	391
2.3. Podstawowe zasady ekstradycji przestępców.....	392
– L. Levy v. Attorney General, Honkong, 25 III 1987 r.	392

– Sprawa RFN a Rauca, Kanada, Sąd Apelacyjny w Ontario, 12 IX 1983 r.	393
– Art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych z 16 XII 1966 r.	394
– Art. 3 Europejskiej konwencji o ochronie praw i podstawowych wolności z 4 XI I 1950 r.	395
– Umowa między RPA a Wysokim Komisarzem ONZ ds. Uchodźców o dobrowolnej repatriacji i reintegracji osób powracających do RPA z 4 IX 1991 r.	395
– R. v. Governor of Pentoville Prison, ex parte Budlong oraz R. v. Governor of Holloway Prison, ex parte Kember, Anglia, Divisional Court, 30 XI 1979 r.	396
2.4. Postanowienie o wydaniu	398
– Postanowienie o wydaniu z Królestwa z Belgii do RP.....	398
3. Substytuty ekstradycji	399
3.1. Wydalenie (deportacja)	399
– Rezek J., Reciprocity as a Basis for Extradition, British Year Book of International Law 1981, vol. Lii.....	399
3.2. Przekazanie policyjne	400
– Miyanda v. Atterney–General. Zarabia, Sąd Najwyższy, orzeczenie z 30 XI 1983 r.	400
– Orzeczenie Sądu Najwyższego PRL z 10 II 1958 r.	401
3.3. Urowadzenie	401
– List Sekretarza Stanu Shultza’ a do Sekretarza Stanu Clarka z 1 I 1988 r.	401
– Sprawa United States v. Alvare Macham, orzeczenie Sądu Najwyższego USA.....	402
– List rządu Meksyku występującego jako Amicus Curiae na rzecz Alvarez’ a–Machain’ a	403
– List rządu Kanady występującego jako Amicus Curiae na rzecz Alvarez’ a – Macham’ a.....	404
– Nota MSZ Kanady do Ambasady USA w sprawie Denick Hills’ a ...	405
4. Europejski nakaz aresztowania	406
4.1. Prawo Unii Europejskiej	406

– Decyzja ramowa Rady nr 2002/584/WSiSW z 13 VI 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi.....	406
4.2. Prawo Rzeczypospolitej Polskiej.....	425
– Art. 55 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 IV 1997 r.....	425
– Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, Rozdział 65a Kodeksu Postępowania Karnego z 6 VI 1997 r.	426
– Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, Rozdział 65b Kodeksu Postępowania Karnego z 6 VI 1997 r.....	428
4.3. Orzecznictwo sądowe.....	432
– Sprawa <i>Advocaten voor de Wereld</i> , wyrok ETS z 3 V 2007 r.....	432
– Wyrok Trybunału Konstytucyjnego RP z 27 IV 2005 r.....	432
– Wyrok Federalnego Trybunału Konstytucyjnego Niemiec z 18 VII 2005 r.	438
– Sprawa <i>Adama G.</i> , uchwała Sądu Najwyższego RP z 20 VII 2006 r.	441
– Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 X 2006 r.....	444

XIII

WSPÓLNE DZIEDZICTWO LUDZKOŚCI

1. Przestrzeń kosmiczna.....	445
– Układ o zasadach działalności państw w zakresie badań i użytkowania przestrzeni kosmicznej łącznie z księżycem i innymi ciałami niebieskimi z 27 I 1967 r.....	445
– Układ normujący działalność Państw na Księżycu i innych ciałach niebieskich z 5 XII 1979 r.....	447
– <i>Gorove S.</i> , <i>The Concept of „Common Heritage of Mankind”: A Political, Moral or Legal Innovation?</i> , <i>San Diego L. Rev.</i> 1971–1971.....	448
– <i>Frakes J.</i> , <i>The Common Heritage of Mankind Principle and the Deep Seabed, Outer Space, and Antarctica:</i>	

Will developed and developing nations reach a compromise?, 21 Wis. Int'l L.J. 2003	4449
2. Dno mórz i oceanów	450
– Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 2749 (XXV) z 17 XII 1970 r. dotycząca zasad gospodarowania dnem mórz i oceanów oraz jego podłożem, poza zasięgiem jurysdykcji państwowej	450
– Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 10 XII 1982 r.	450
– Menkes J., Kształtowanie prawa międzynarodowego zasobów wodnych, Polska Fundacja Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2000	454
3. Antarktyka	456
– Układ w sprawie Antarktyki z 1 XII 1959 r.	456
– Raport Sekretarza Generalnego ONZ „Study on the Question of Antarctica”, U.N. Doc. A/39/583 (1984)	458
– Protokół o ochronie środowiska do Układu w sprawie Antarktyki z 4 X 1991 r.	458
– Raport Sekretarza Generalnego ONZ „Question of Antarctica”, U.N. Doc. A/57/346 (2002)	460
– Raport Sekretarza Generalnego ONZ „Question of Antarctica”, U.N. Doc. A/60/222 (2005)	461
– Przyborowska–Klimczak A., Ochrona Przyrody. Studium prawnomiędzynarodowe, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie–Skłodowskiej, Lublin 2004	461
4. Światowe dziedzictwo kulturalne i naturalne	464
– Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego z 17 XI 1972 r.	464
5. Wspólne dziedzictwo ludzkości jako prawo człowieka	466
– Prawa człowieka trzeciej generacji, Opracowanie Ośrodka Informacji ONZ w Warszawie 2007	466

MIĘDZYNARODOWE PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA

1. System międzynarodowego prawa ochrony środowiska	469
– Grabowska G., Człowiek i środowisko w prawie międzynarodowym „Państwo i Prawo” 1996, Nr 1	469
2. Odpowiedzialność za naruszenia międzynarodowego prawa ochrony środowiska	472
– Ciechanowicz–McLean J., Międzynarodowe prawo ochrony środowiska, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2001	472
3. Międzynarodowe programowanie ochrony środowiska	473
– Deklaracja z Rio w sprawie Środowiska i Rozwoju z 1992 r.	473
4. Model prawnomiędzynarodowo zintegrowanej ochrony środowiska na przykładzie ochrony klimatu	479
– Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 9 V 1992 r.	479
– Protokół z Kioto do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 11 XII 1997 r.	491
– Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2004/101/WE z 27 X 2004 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, z uwzględnieniem mechanizmów projektowych Protokołu z Kioto	502
– Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 280/2004/WE z 11 II 2004 r. dotycząca mechanizmu monitorowania emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz wykonania Protokołu z Kioto ..	506
– Decyzja Komisji z 26 III 2007 r. dotycząca krajowego planu rozdziału uprawnień do emisji gazów cieplarnianych zgłoszonego przez Polskę zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady	516
– Ustawa o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji z 22 XII 2004 r.	528

-
- Skarga BOT Elektrownia Bełchatów
v. Komisja WE z 5 VI 2007 r. 540
 - Postanowienie Sądu Pierwszej Instancji WE z 9 XI 2007 r. 542

XV

ZAŁATWIANIE SPORÓW MIĘDZYKARODOWYCH

1. Pojęcie oraz istota sporu międzynarodowego	557
– Ehrlich L., Prawo międzynarodowe, wyd. IV, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1958	557
– Bierzanek R., Załatwianie sporów międzynarodowych 1945–1973, Wydawnictwo MON, Warszawa 1974.....	560
2. Dyplomatyczne sposoby załatwiania sporów	566
– Bierzanek R., Załatwianie sporów międzynarodowych 1945–1973, Wydawnictwo MON, Warszawa 1974.....	566
– Projekt zasad koncyliacji w sporach między państwami przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1990 r.	577
3. Załatwianie sporów w systemie ONZ	584
– Art. 1,2 i 33 Karty Narodów Zjednoczonych 26 VI 1945 r.	584
3.1. Rada Bezpieczeństwa ONZ	586
– Art. 34–38 Karty Narodów Zjednoczonych z 26 VI 1945 r.	586
3.2. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości	587
3.2.1. Skład Trybunału	587
– Art. 2, 3, 31 Statutu MTS z 26 VI 1945 r.	587
3.2.2. Kompetencja Trybunału	589
– Art. 34–36 Statutu MTS z 26 VI 1945 r.	589
– Deklaracja USA dotycząca przyjęcia obowiązkowej jurysdykcji MTS-u 14 VIII 1946 r.	590
– Zastrzeżenie USA z 6 IV 1984 r.	591
– Wypowiedzenie deklaracji USA z 7 X 1985 r.	592
– Sprawa dotycząca wojskowej oraz parawojskowej działalności w Nikaragui rozpatrywana przez MTS w 1986 r.	592

– Art. 59 Statutu MTS z 26 VI 1945 r.	593
– Art. 94 Karty ONZ z 26 VI 1945 r.	593

XVI

ZASTOSOWANIE SIŁY ZBROJNEJ W STOSUNKACH
MIĘDZYNARODOWYCH

1. Zakaz użycia siły	594
– Karta Narodów Zjednoczonych z 26 VI 1945 r.	594
– Deklaracja zasad prawa międzynarodowego dotyczących przyjaznych stosunków i współdziałania państw zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych – Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 2625 (XXV) z 24 X 1970 r.	594
– Franck T.M., Who killed article 2(4)? or Changing norms governing the use of force by states, 64 AJIL 1970.	596
– Henkin L, The reports of the death of Article 2(4) are greatly exaggerated, 65 AJIL 1971	699
– A More Secure World: Our Shared Responsibility. Report of the SG’s High – level Panel on Threats, Challenges and Change, United Nations 2004	601
2. Pojęcie agresji w prawie międzynarodowym	602
– Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 3314/XXIX z 14 XII 1974 r. w sprawie definicji agresji.....	602
– Sprawa dotycząca militarnej oraz paramilitarnej działalności przeciwko Nikaragui, (Nikaragua v. USA), orzeczenie MTS z 27 VI 1986 r.	605
– Sprawa działań zbrojnych na terytorium Kongo (DRK v. Uganda), orzeczenie MTS z 19 XII 2005 r.	605
– Opinia indywidualna sędziego Bruno Simma	608
– Dekker I., Criminal responsibility and the Gulf War of 1980–1988. Ed. by I. Dekker and H. Post. Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht–Boston–London 1992.....	609
3. Prawo do samoobrony	610
– Karta Narodów Zjednoczonych z 26 VI 1945 r.	610

– Sprawa Statku Carolina, British and Foreign State Papers.....	610
– Nota dyplomatyczna amerykańskiego Sekretarza Stanu D. Webster’a do specjalnego ministra rządu brytyjskiego w Waszyngtonie, Lord’a Ashburton’a, z 27 VII 1842 r., British and Foreign State Papers.....	612
– Lauterpacht H., <i>The Function of Law in the International Community</i> , Clarendon Press, Oxford 1933.....	612
– Sprawa dotycząca militarnej oraz paramilitarnej działalności przeciwko Nikaragui, (Nikaragua v. USA), orzeczenie MTS z 27 VI 1986 r.	613
– Sprawa platform ropy naftowej (Iran v. USA), orzeczenie MTS z 6 XI 2003 r.	617
– Opinia doradcza MTS dotycząca prawnych konsekwencji budowy muru izraelskiego na okupowanych terytoriach z 9 VII 2004 r.	622
– Opinia indywidualna sędzi Rosalyn Higgins.....	623
– Higgins R., <i>Problems and Process. International Law and How We Use It</i> , Clarendon Press, Oxford 1994.....	624
– Sprawa działań zbrojnych na terytorium Kongo (DRK v. Uganda), orzeczenie MTS z 19 XII 2005 r.	625
– Opinia indywidualna sędziego Pietera H. Kooijmans.....	630
– Bowett D., <i>Self-defense in International Law</i> , Manchester UP 1960.....	633
– Conbacau J., <i>Exception of Self-Defense in International Law</i> (w:) A. Cassese(ed.) <i>The Current Legal Regulation of the Use of Force</i> , Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht, The Netherlands, Boston, 1986.....	635
– The Chatham House Principles of International Law on the Use of Force in Self- Defence, ICLQ 2006, vol. 55, no. 4.....	637
3.1. Koncepcja samoobrony prewencyjnej.....	643
– Przemówienie Prezydenta Stanów Zjednoczonych G.W. Bush’a podczas uroczystości zakończenia studiów na United States Military Academy West Point, 1 VI 2002.....	643
– Narodowa Strategia Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych, The White House 2002.....	644

– Byers M., Preemptive Self–Defense: Hegemony, Equality and Strategies of Legal Change, <i>The Journal of Political Philosophy</i> 2003, vol. 11. no. 2	646
4. Autoryzacja użycia siły w prawie międzynarodowym.....	649
– Karta Narodów Zjednoczonych z 26 VI 1945 r.	649
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 678 z 29 XI 1990 r.	649
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 794 z 3 XII 1992 r.	650
– Rezolucja Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1441 z 8 XI 2002 r.	651
– Sicilianos L.A., L’authorisation par le conseil de sécurité de recourir à la force – une tentative d’évaluation, <i>RGDIP</i> 2002, t. 106, vol. 1	653
– Lobel J., Ratner M., Bypassing the Security Council: Ambiguous Authorizations to Use of Force, Cease–Fires and the Iraqi Inspection Regime, <i>AJIL</i> 1999, vol. 93	656
5. Interwencja humanitarna	658
– ”The Responsibility to Protect”, Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty 2001	658
– Independent International Commission on Kosovo – The Kosovo Report: Conflict, International Response, Lessons Learned.....	659
– Weisbund M., International Law and the Problem of Evil, <i>Vanderbilt JIL</i> , 2001	661
6. Legalność zastosowania broni nuklearnej w świetle prawa międzynarodowego	662
– Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej z 1 VII 1968 r.	662
– Opinia doradcy MTS’u w sprawie legalności użycia broni nuklearnej lub jej groźby z 8 VII 1986 r.	664
– Zdanie odrębne sędziego Stephen’a M. Schwebel’a	665
– Zdanie odrębne sędzi Rosalyn Higgins	666
Indeks nazwisk	670
Indeks orzeczeń i opinii doradczych	672

